

Témata výzkumu o Přemyslu Pittrovi

Okruh pro pedagogické fakulty:

Milíčův dům jako „komunitní centrum“ na meziválečné pražské periferii

Výchovný kontakt humanistů a sociálních pedagogů P. Pittra a Olgy Fierzové s mravně ohroženými a sociálně znevýhodněnými dětmi a rodičovskou veřejností na pražském Žižkově vyústil ve výstavbu Útulku pro děti a mládež s názvem „Milíčův dům“. Kromě pedagogické činnosti s dětmi byly v Milíčově domě pořádány přednášky a besedy pro jejich rodiče a postupně se začal rozšiřovat okruh spolupracovníků P. Pittra a O. Fierzové – vše na bázi dobrovolnictví. Dobrovolné bylo také financování provozu Milíčova domu. Možnost čerpat z podrobných deníkových záznamů, denní docházky dětí i z různých článků a textů v časopise P. Pittra Sbratření.

Milíčův dům a výchova dramatizací

Pedagogická činnost P. Pittra, O. Fierzové a F. Krcha v rámci mimoškolního útulku pro děti a mládež „Milíčova domu“ se zaměřením na metodu výchovy dramatizací. K dispozici zejména podrobné deníky z Milíčova domu a odborné články O. Fierzové, P. Pittra a F. Krcha na dané téma. K dispozici také možnost využití fondu F. Krcha, jenž metodu výchovy k dramatizaci uplatňoval již v legionářském „Domě dětství“ Krnsku.

Společná výchova židovských a německých dětí během „akce zámky“ mezi lety 1945–1947

Krátce po ukončení druhé světové války P. Pitter a jeho spolupracovníci ve snaze co nejrychleji evakuovat děti z tyfovou epidemií ohroženého Tereziňského ghetta zřídili ve čtyřech zámcích u Prahy ozdravovny pro děti z koncentračních táborů, z nichž většina byla židovského původu. Za několik měsíců však byli svědky nevyhovujících podmínek i v internačních táborech pro Němce a v dětských ozdravovnách začali ubytovávat také německé děti, mnohdy ještě v uniformách hitlerjugend. Děti byly ubytovány ve stejných zámcích a vedeny ke snášenlivosti a toleranci. K dispozici fond Kartotéka dětí ze zámků, články z periodika Posel z Milíčova domu, vzpomínky P. Pittra a Olgy Fierzové, i bývalých „dětí z ozdravoven“.

Milíčův dům a mimoškolní vzdělávání mládeže na pražském Žižkově v letech 1933 – 1949

Laický kazatel, sociální pracovník, publicista a humanista P. Pitter se mravně ohroženým dětem z pražského Žižkova začal věnovat již ve 20. letech 20. století, kdy působil jako člen sboru důvěrníků žižkovské Péče o mládež. Zde se seznámil se špatnými životními podmínkami místních rodin a zaměřil se na preventivní péči o děti z ulice, pro které začal pořádat besídky. Postupem času vznikla myšlenka na vybudování Milíčova domu, místa mimoškolního vzdělávání, kde by děti mohly trávit svůj volný čas. Díky úsilí P. Pittra a jeho spolupracovníků se tento objekt podařilo postavit již v roce 1933. Až do násilného převzetí státem v roce 1949 zůstával provoz Milíčova domu nepřerušen a pomohl vychovat mnoho žižkovských dětí ze sociálně slabých rodin. Archiv P. Pittra a O. Fierzové nabízí k prostudování zejména deníky z Milíčova domu s podrobným záznamem pedagogické činnosti a práce s dětmi.

Okruh pro teologické fakulty:

Počátky kazatelské činnosti křesťanského humanisty a pacifisty P. Pittra po konci první světové války

Na rozdíl od mnoha svých vrstevníků vyšel pozdější humanista a kazatel P. Pitter z první světové války jako pacifista a hluboce věřící člověk. Několik let po návratu do nově vzniklé ČSR se zapsal na teologickou fakultu a posléze začal s kazatelskou činností na pražském „Hyde parku“ v rohu Staroměstského náměstí a později začal kázat i jinde. Možná čerpat z deníkových záznamů P. Pittra, jeho poměrně rozsáhlé korespondence s Pavlou Moudrou a z článků v časopise Sbratření.

Kazatelská činnost a odkaz evropského humanisty Přemysla Pittra

Celoživotní kazatelské dílo humanisty P. Pittra představuje poučení a odkaz pro dnešní i budoucí generace. Archiv P. Pittra a O. Fierzové nabízí k prostudování rozsáhlou sbírku kázání, přednášek, veřejných proslovů i článků s náboženskou a osvětovou tematikou.

Pastorační činnost Přemysla Pittra a Olgy Fierzové v uprchlickém táboře Valka u Norimberku v 50. letech 20. století

Po své emigraci z komunistického Československa v padesátých letech Přemysl Pitter se svou nejbližší spolupracovnicí O. Fierzovou vykonávali pastorační činnost v uprchlickém táboře Valka u Norimberku mezi uprchlíky z východní Evropy. Snažili se tak mravně i výchovně působit na vykořeněné lidi bez domova, často s narušeným mravním základem.

Kořeny pacifismu v názorech a díle Přemysla Pittra

Hnutí pro mezinárodní smír (IFOR) jako sjednocující organizace evropského pacifistického hnutí mezi světovými válkami. M. Gándhí, Heinrich Tutsch – českoněmecký pacifista, tolstojovec V. Bulgakov, spisovatelka P. Moudrá jako inspirující osobnosti pro vývoj názorů P. Pittra, účast P. Pittra na mezinárodních konferencích IFOR, kontakty s anglickými kvakery a dalšími pacifistickými organizacemi, časopis *Sbratření* a podstata Pittrova uvažování o válce – biblické „Milujte své nepřátele“ i historické zdroje – dílo Husa, Chelčického, Tolstého a TGM.

Humanitární činnost P. Pittra a O. Fierzové v uprchlickém táboře Valka u Norimberka v letech 1952 – 1962

Uprchlický tábor Valka u Norimberka v letech 1952 – 1962 během působení P. Pittra a O. Fierzové jako sociálně humanitárních pracovníků. Pastorační činnost P. Pittra. Pitter jako laický kazatel a mediátor, kaple jako místo pro duchovní a intelektuální vzpruhu. Probační služba – kontakt s uvězněnými a odsouzenými uprchlíky. Korespondence s uprchlíky, spolupracovníky, propuštěnými vězni.

Přemysl Pitter a jeho exilová publikační činnost – v časopisech a rozhlasu

- **Pittrova spolupráce s Rádiem Svobodná Evropa a s BBC**
Rozhlasové příspěvky byly vydány pod názvy *Domovu i exilu*, *Oheň na zemi*, *Na předělu věků* - okruhy a témata, názory na dění v tehdejším Československu.
- **Spolupráce P. Pittra s exilovými časopisy (Husův lid, Čechoslovák, Hlas exilu apod.)**
Vyjádření témat: křesťané a válka, válka a mír, lidské svědomí, moderní propaganda...
Diskuse o smyslu českých dějin a tradic, polemiky s představiteli protestantů doma i v exilu.
- **Exilový časopis P. Pittra a O. Fierzové *Hovory s pisateli* jako platforma pro dialog se čtenáři**

První číslo vyšlo v roce 1962, za Pittrova života vyšlo celkem 80 čísel, časopis se stal hlavní Pittrovou aktivitou, jeho prostřednictvím komunikoval s velkou čtenářskou obcí na nejrůznější témata z oblasti víry, politiky, umění i zdravotní apod.

Okruh pro filosofické fakulty:

Edice korespondence P. Pittra a P. Moudré

P. Pitter a P. Moudrá, dvě velké postavy českého i mezinárodního pacifistického hnutí, byly v pravidelném písemném styku od 20. let 20. století. Soubor korespondence uložený v Archivu P. Pittra a O. Fierzové poskytuje nejen pohled na vnitřní život pacifistického hnutí během první republiky, ale přibližuje také každodenní život představitelů okrajového hnutí v mladém Československu.

P. Pitter a pátrání po německých dětech v poválečném Československu 1945 – 1950

Konec druhé světové války zastihl mnoho lidí prchajících před válkou na území ČSR, aniž by mohli o sobě zanechat jakoukoli zprávu. Řada z nich byly děti, které byly na žádost rodičů a příbuzných po válce německými pátracími službami vyhledávány po celém území republiky. P. Pitter a jeho spolupracovníci se do pátrání aktivně zapojili a přispěli k nalezení stovek nezvěstných dětí. Archiv P. Pittra a O. Fierzové nabízí ve fondu Kartotéka dětí rozsáhlou korespondenci s německými pátracími službami i československými místními a státními orgány, jež pokračovala až do prvních let komunistického Československa.

Přemysl Pitter a jeho názory na vývoj česko-německých vztahů ve 30. letech 20. stol.

O svých i zahraničních aktivitách i názorech na mezinárodní vztahy v neklidných 30. letech 20. stol. P. Pitter pravidelně informoval na stránkách časopisu Sbratření, podnikl také několik cest do zahraničí (Německo, Rakousko, Anglie), aby vše viděl na vlastní oči – k dispozici korespondence, zápisky z cest. Ozdravovna v Mýtě se stala útočištěm německých uprchlíků i uprchlíků ze Sudet v roce 1938.

Přemysl Pitter a jeho role ve vývoji poválečných česko-německých vztahů

Květen 1945 v pražských ulicích v memoárové knize Nad vřavou nenávisti, proslov P. Pittra Osvobozující pravda z 27. května 1945, kontakty s Ackermann-Gemeinde (korespondence s F. Seibtema P. Sladekem) a se sudetoněmeckými evangelíky (Johanes Mathesus Gesellschaft, korespondence s H. Pieschem). P. Pitter: Schuld und Sühne. Vom Zusammenleben der Tschechen und Deutschen in der böhmischen Ländern.

Další témata ke zvážení:

Jan Milíč z Kroměříže v pracích a kázáních Přemysla Pittra

Přemysl Pitter jako humanista a pacifista

Literatura k tématu:

BALVÍN, Jaroslav. *Sociální pedagogika a její dvě české osobnosti: Miroslav Dědič a Přemysl Pitteř*. Praha: Radix, spol. s r.o., 2015. ISBN 978-80-87573-13-6.

FALTUSOVÁ, Magdaléna. *Milíčův dům Přemysla Pittra na pražském předměstí – příklad česko-německo-židovského soužití*. Praha: Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze, 2008. ISBN 978-80-86935-07-2.

FIERZOVÁ, Olga. *Dětské osudy z doby poválečné*. 1. vyd. Praha: Fokus, 1992. 120 s.

KOSATÍK, Pavel. *Sám proti zlu: život Přemysla Pittra (1895-1976)*. Praha: Paseka, 2009. 378 s. ISBN 978-80-7185-971-0.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. 215 s. ISBN 978-80-262-0643-9.

LAJSKOVÁ, Lenka a kol. *Jsem Jehuda Bacon: holocaust a poválečná doba očima izraelského malíře českého původu*. Praha: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, 2017. 119 s. ISBN 978-80-86935-36-2.

LAJSKOVÁ, Lenka, ed. *Přemysl Pitteř: "Nečekejme na velké chvíle!": "akce zámky" (1945-1947) v zrcadle korespondence z let 1946-1990*. Praha: Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského, 2015. 127 s. ISBN 978-80-86935-31-7.

PASÁK, Tomáš. *Přemysl Pitteř. Život pro druhé*. 1. vyd. Praha: Paseka, 1997. 185 s. ISBN 80-7185-137-X.

PASÁK, Tomáš. *Život Přemysla Pittra*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1995. 83 s. ISBN 80-211-0212-8.

PITTEŘ, Přemysl, FIERZOVÁ, Olga. *Nad vřavou nenávisli*. 1. vyd. Praha: Kalich, 1996. 236 s. ISBN 80-7017-972-4.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří, 2009. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6.

Přemysl Pitteř: život - dílo - doba: [sborník referátů a diskusních příspěvků z mezinárodní vědecké konference konané ke 100. výročí narození Přemysla Pittra ve dnech 22. a 23. června 1995 na Univerzitě Karlově v Praze]. Praha: Pedagogické muzeum J. A. Komenského, 1996. 212 s. ISBN 80-901461-4-7.

Přemysl Pitteř: život a dílo: sborník referátů a diskusních příspěvků z mezinárodního semináře konaného dne 27. 3. 1993 v Pedagogickém muzeu J. A. Komenského v Praze. Praha: Pedagogické muzeum Jana Amose Komenského, 1994. 127 s. ISBN 80-901461-1-2.

SOMR, Miroslav a kolektiv, 1987. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 14-601-87.

ŠIMEK, Eduard, ed. *Evropský humanista Přemysl Pitteř (1895-1976): sborník z mezinárodní konference*. Ve Středoklukách: Zdeněk Susa pro Nadační fond Přemysla Pittra a Olgy Fierzové, 2014. 89 s. Hovory; 17. ISBN 978-80-86057-94-1.